БАЦЬКАЎШЧЫНА

WHITERUTHENIAN WEEKLY „THE FATHERLAND“

Цана 30 н. фэн., для заграніцы — 50 н. ф.

№ 8(52). 25 САКАВІКА 1949 Г. ГОД ВЫДАНЬНЯ 3

1918 - 25 САКАВІКА - 1949

ЗВАРОТ ПРЭЗЫДЭНТА БНР
да Беларускага Народу

Да вас, дарагія сёстры й браты шырокіх палеткаў Беларусі, што цярпіцё чужацкую няволю фізычнага й маральнага тэрору,

да вас, мучанікі вязьніцаў, катаргаў-канцлягераў,

да вас, гэроі-змагары, вольныя духам лясныя арлы,

да вас, расьцярушаныя па цэлым сьвеце на выгнаньні, —

да Цябе, увесь шматпакутны, ды нязломны

Беларускі Народзе —

зварачаюся сяньня з найгарачэйшым братнім прывітаньнем і шлю вам усім свае найсардэчнейшыя пажаданьні вытрываласьці й гарту ў змаганьні.

У сяньняшні дзень найвялікшага нашага нацыянальнага сьвята злучэм усе свае душы й сэрцы, успомніма ахвяры мучанікаў за вялікі наш сьвяты ідэал ды памолімся горача Богу, каб Найвялікшы й Найсправядлівейшы ў небе скараціў нашыя цярпеньні, каб няўпынныя дагэтуль сьлёзы міліёнаў нашых матак, сестраў, слёзы, што разьдзіраюць горкім болем іхныя грудзі, сталіся сяньня сьлязьмі ўмільнай радасьці ў моцнай веры й надзеі на найхутчэйшае спатканьне нас усіх у Вольнай Беларусі!

Успомніма ў сяньняшні дзень вешчыя словы нашых песьняроў, пракракаў-будзіцеляў, якія натхнілі нам вялікую сілу духу да змаганьня за вызваленьне зь цяжкое духовае й фізычнае няволі.

Успомніма запаветы нашых вялікіх правадыроў, ад Кастуся Каліноўскага да Пётры Крачэўскага й Васіля Захаркі, якіх Найвышэйшая Сіла абдарыла была сьветлым палітычным розумам Боскага Провіду.

Возьмем глыбака да сэрца іхную навуку, іхнае даzнаньне і, узмацаваўшыся на сілах, цьвёрда й нязломна пакрочым наперад іхным шляхам да канчальнае нашае перамогі!

Сьціснем шчыльней нашыя рады навокал нашага крышталька чыстага, нашага сьвятога штандару БНР, каб рукі варожыя не дапялі яго ў нас вырваць!

Дарагія сёстры, браты!

У сяньняшні дзень трыццаць першых угодкаў абвешчаньня на ўвесь сьвет волі Беларускага Народу горача заклікаю вас усіх быць і далей непахіснымі змагарамі за ўсё тое сьвятое, што з такім фанатызмам баранілі нашыя папярэднікі цягам гэных апошніх трыццаць і аднаго году.

Заклікаю вас усіх да зьвялікшаньня актыўнасьці й напружанасьці ў змаганьні з усякімі варожымі наскокамі на нас розных чорных сілаў, якія, вычуваючы набліжэньне дня нашага вызваленьня, павялі на нас атаку рознымі хітрымі падступамі.

Заклікаю вас усіх быць і надалей вялікімі духам сынамі й дачкамі Беларусі, забыцца на ўсе дробныя нялады, міжсобныя непаразуменьні, а ськіваваць увесь свой гнеў на нашага лютага ворага, што трымае ў пакуце й муках наш народ.

Дарагія сёстры, браты!

Памятайма й выканайма годна свае абавязкі, сваю місію перад Бацькаўшчынай і Богам, ускладзеную доляй на нашае пакаленьне!

Заклікаю вас яшчэ горача да дружнай братэрскай згоды, да упорыстай цьвёрдай вытрывалай працы, да ахвярнасьці ў змаганьні за вольную Беларускую Народную Рэспубліку.

Змагайся як мага і станься вольным духова й фізычна, Вялікі Беларускі Народзе!

Жыве Беларусь!

Жыве БНР!

Мікола Абрамчык.

БЕЛАРУСКІЯ ВАЙСКОЎЦЫ!

Ізноў надышоў наш вялікі дзень, дзень 25-га Сакавіка. Увесь беларускі народ гэты дзень, як гадавіну незалежнасьці свае Бацькаўшчыны, сьвяткуе і там у зьняволенай Радзіме і концлягерах і турмах НКВД, і мы тут на эміграцыі. Там на Бацькаўшчыне, пад тэрорам ненавіснага акупанта, народ наш ня будзе мець магчымасьці выявіць сваю радасьць з нагоды 31-ай гадавіны абвешчаньня незалежнасьці Беларускай Рэспублікі. Усходні імпэрыялізм, на сягоньняшні дзень у форме бальшавізму, мячом перакрэсьліў незалежнасьць Беларускай Народнай Рэспублікі, сілай накінуўшы ёй фікцыю незалежнасьці — Беларускую Сацыялістычную Савецкую Рэспубліку. Таму беларускі народ будзе сьвяткаваць гэты дзень там адно ў сваей душы, хаваючы глыбока крыўду за патаптаньне грубой фізычнай сілай Акту 25-га Сакавіка, за нячуваны зьдзек, які ён церпіць сягоньня.

Мы тут на эміграцыі знаходзімся настолькі ў шчасьлівейшым палажэньні, што можам адкрыта гэты дзень адсьвяткаваць, аднак-жа радасьці ня будзе і ў нас. Бо ці-ж можам мы весяліцца, калі народ наш у няволі? Не, мы ў гэты дзень павінны душою злучыцца з нашаю Радзімаю і адчуць тое цярпеньне, якое пераносіць яна. У гэты дзень мы павінны ўсьведаміць сабе тую Гальгофу, якую прайшоў ужо наш народ ад памятнага дня — 25-га Сакавіка 1918 году па сяньняшні дзень. Успомнім аб тых, якія аддалі сваё жыцьцё ў змаганьні за незалежнасьць Беларусі, аб тых нашых братох і сёстрах, якія памерлі ў страшных муках у канцэнтрацыйных бальшавіцкіх лягерах, і аб тых, якія сяньня церпяць на Калыме, Варкуце і ў іншых шматлікіх месцах пакуты — сапраўдным пекле на зямлі.

Беларускія вайскоўцы!

Няхай у гэты дзень кажны з нас зробіць рахунак сумленьня, усьведаміць сабе, ці ён чэсна выканаў свой жаўнерскі абавязак у дачыненьні да свае Бацькаўшчыны. Ці ён ня мае доўгу перад сваім народам, які ён мусіць раней, ці пазьней заплаціць? Сьвяткуючы гэты вялікі дзень няхай кажны з нас зразумее, што мець неаплачаныя даўгі перад Бацькаўшчынай — нельга. Мы не павінны забывацца, што тады толькі мы іх сплацім, калі вернемся на Бацькаўшчыну, як вызвольнікі нашага народу із зброяй у руках, або аддамо сваё жыцьцё за справу ягонага вызваленьня.

Няхай жыве 25 Сакавік, няхай жыве збройнае змаганьне за вызваленьне Беларускай Народнай Рэспублікі!

Старшыня Галоўнага Ўраду
Задзіночаньня Беларускіх Вэтэранаў.

ТЭСТАМЭНТ ПРЭЗЫДЭНТА БНР
ВАСІЛЯ ЗАХАР І

Ніжэй друкуем даслоўны тэкст тэстамэнту аб перадачы мандату Прэзыдэнта БНР (Старшыні Рады БНР) інж. Мікалаю Абрамчыку (глядзі артыкул: «Незалежніцкі Шлях БНР»):

«Старшыня Рады
Беларускай Народнай
Рэспублікі
6.III.1943
№ 546
Прага.

Іх Міласьці
гр. інж. Міколе Абрамчыку
і гр. Ларысе Гэніюш.

Будучы доўга і моцна хворым, што можа прынесьці хутчэй кепскі, чым добры канец майму жыцьцю, я гэтым перадаю Вам, пане Інжынер, становішча Старшыні Рады Беларускай Народнай Рэспублікі.

Гэтым-жа самым назначаю на становішча Сакратара Прэзыдыюму Рады БНР Ларысу Антонаўну Гэніюш.

Усе абавязкі, ляжачыя раней на мне, згодна з пастановай пленуму Рады БНР, ускладаюцца цяпер на Вас, пане Інжынер, і на грамадзянку Гэніюш.

Прашу выконваць іх у духу беларускай дзяржаўнай незалежнасьці і яе непадзельнасьці.

Знаючы Вас, як патрыёта беларускага народу, маю надзею, што Вы цьвёрда пойдзеце тым шляхам, які ўказаны актам 25-га сакавіка 1918 г.

Само сабой разумеецца, што ўсе архівы Рады БНР і дакумэнты пераходзяць таксама да Вас.

В. Захарка.
Старшыня Рады БНР».

(Пячатка Рады БНР).

«Далейшая праца, як нашая заграніцай, так і ўсяго Беларускага Народу на Бацькаўшчыне павінна скінуць панаваньне чужынцаў і даць месца Беларускаму Народу на ўсей этнаграфічнай Беларусі, дзе ён становіць адменную большасьць».

Старшыня Рады БНР.
П.. Крачэўскі.

«Барацьба ўсімі сродкамі павінна вясьціся бязупынна да тае пары, пакуль Беларусь ня будзе пазбаўленая ад чужога панаваньня і пакуль у ёй, як незалежнай дзяржаве, не запануе сам Беларускі Народ».

В. Захарка.
Старшыня Рады БНР.

ЗА ІДЭЮ 25 САКАВІКА

Ужо трыццаць першы раз Беларускі Народ адзначае гадавіну вялікага гістарычнага Акту 25 сакавіка 1918 г., на моцы якога Беларусь была абвешчаная вольным і незалежным гаспадарствам у межах расьсяленьня й лічбовае перавагі Беларускага Народу.

Гэтая падзея была найвялікшым пераломным мамэнтам у жыцьці Беларускага Народу й запачаткавала сабою новы пэрыяд у гісторыі беларускага нацыянальна-вызвольнага руху. Да 25 сакавіка беларускі рух ня меў яшчэ перад сабою выразна азначаных палітычных пэрспэктываў, ня быў яшчэ ідэалягічна спрэцызаваным. Беларускі нацыянальна-палітычны актыў, што кіраваў гэтым рухам, блудзіў і губляўся яшчэ ў розных фэдэральных, аўтаномных, нярэдка толькі ў культурна-аўтаномных канцэпцыях, не асьмельваючыся нат і думаць аб поўным разрыве з Расеяй і аб дзяржаўнай незалежнасьці Беларусі. Пэрыяд дасакавіковы можам тады сьмела назваць пэрыядам шуканьня сталай і агульнавызнаванай нацыянальна-гаспадарстваўскай канцэпцыі, пэрыядам крышталізаваньня беларускай нацыянальнай ідэалёгіі, на якой-бы гэтая канцэпцыя абапіралася. Што гэтыя шуканьні йшлі па правільнай лініі народных патрэбаў і адказвалі імкненьням Беларускага Народу, даводзіць факт, што яны прывялі да поўнае й бліскучае перамогі незалежніцкай ідэі, выражанай у Акце 25 сакавіка.

Вось чаму Акт 25 сакавіка 1918 г. распачынае ў беларускім нацыянальна-вызвольным руху новы гістарычны пэрыяд — пэрыяд незалежніцкі. Ад гэтага часу беларуская палітычная думка разьвіваецца ўжо ў вадным, выразна спрэцызаваным незалежніцкім кірунку, стаўляючы сваей канчальнай мэтай, сваім найвялікшым ідэалам — вольнасьць і дзяржаўную незалежнасьць нашае Бацькаўшчыны.

Акт 25 сакавіка ня быў прыпадковым зьявішчам, абумоўленым спрыяльнымі абставінамі часу, ня быў справаю толькі патрыятычнае інтэлігенцыі ці ейнае найбольш энтузіястычнае групы, але ідэі гэтага вялікага Акту былі арганічнаю часткаю агульнанародных імкненьняў, агульнанароднае волі.

Вось чаму ідэя 25 сакавіка была спантанічна падхопленая ўсім Народам, які яе энтузіястычна прыняў і за ейнае ажыцьцяўленьне кінаўся ў няроўнае змаганьне. Славутае Слуцкае Паўстаньне й цэлы рад іншых збройных чынаў супраць акупантаў праходзілі пад сьцягам БНР, разгортваліся ў імя незалежніцкае ідэі. За гэтую ідэю найлепшыя сыны Беларускага Народу адважна йшлі на сьмерць, у турмы, на мукі ў ссылках далёкага Сібіру ці палярнай Поўначы, каб сваей крывёю і жыцьцём сваім задакумэнтаваць веліч, сьвятасьць і несьмяротнасьць гэтае ідэі. Ідэя 25 сакавіка сталася агульнанароднай ідэяй і на столькі папулярнай і неадлучнай у масах, што ня было й няма сяньня ніводнай беларускай палітычнай партыі ці арганізацыі, ніводнага нацыянальнага пачынаньня, дзе-бы гэтая ідэя, як найвялікшая канчальная мэта, ня была вызнаваная і акцэнтаваная. Навет заццятыя ворагі незалежнасьці Беларусі й усякія чужацкія экспазытуры сярод Беларускага Народу змушаныя навонкі маніфэставаць ідэю 25 сакавіка і маскаваць ёю свае заправудныя праступныя намеры, бо ў праціўным выпадку ня мелі-б яны найменшай папулярнасьці ані ўплываў.

Беларуская незалежніцкая ідэя, выражаная ў Акце 25 сакавіка, як і ўсякая іншая творчая й жывая ідэя, з году ў год мацнее ў сэрцах Беларускага Народу й становіцца канкрэтным зьместам усяе беларускае палітычнае, грамадзкае й культурнае дзейнасьці. Яна з кажным годам здабывае сабе што раз больш фанатычна адданых ёй вызнавальнікаў, павялічае што раз большыя рады няўтомных замагароў за ейнае ажыцьцяўленьне. Яна й сяньня зьяўляецца жывой і творчай у Беларускім Народзе. Яна натхняе шырокія масы Беларускага Народу на Бацькаўшчыне да няўпыннага змаганьня супраць маскоўска-бальшавіцкага акупанта за сваю волю, за сваё шчасьце, за сваю лепшую будучыню. Яна ўзмацняе ягоную веру ў перамогу, гартуе ягоную волю ў змаганьні, дае яму сілу вытрываласьці, вядзе яго да вялікіх гераічных чынаў.

У гэтым найлепшая зарука таго, што Народ, узброены вялікай вызвольна-незалежніцкай ідэяй, не загіне, ня гледзячы на тое, якой цяжкой ягоная няволя ня была-б, але скрышыць усе перашкоды на сваім цярністым шляху й дойдзе да поўнае перамогі. У гэта мы моцна верым, у гэта верыць увесь шматмільённы Беларускі Народ!

«Мы не павінны ані на часіну забывацца аб тым, што нашая нацыянальна-вызвольная ідэя, за якую змагаюцца ўжо цэлыя пакаленьні Беларускага Народу, зьяўляецца для нас сьвятой ідэяй. Дзеля гэтага патрэбна ўсяцэла гэтай ідэі аддацца, для яе жыць, а калі трэба, дык і памерці».

М. Абрамчык.
Прэзыдэнт БНР.

НЕЗАЛЕЖНІЦКІ ШЛЯХ БНР

I.

БНР АДЗІНА ПРАЎНАЯ

Асновы законнасьці БНР залежаць ад таго, ці былі правільна з праўнага гледзішча пакліканыя вярхоўныя органы БНР, ці ў іхным далейшым разьвіцьці ня былі парушаныя праўныя асновы й ці не пярэчыла ім практычная дзейнасьць гэтых органаў.

Адказ на гэтае пытаньне й ёсьць найбольш вымоўным довадам таго, што адзінапраўным носьбітам сувэрэнных правоў беларускага народу зьўляецца Рада БНР, пакліканая свабодна выяўленай воляю ўсяго беларускага народу на Першым Усебеларускім Кангрэсе ў Менску у сьнежані 1917 г. Законнасьць гэтага Кангрэсу ў нікога як сярод беларусаў, так і іншых народаў ня можа падлягаць найменшаму сумліву. Кангрэс, скліканы Вялікай Беларускай Радай, што абыймала ўсе беларускія арганізацыі й партыі, складаўся з дэлегатаў (1.167 з пастанаўляючым і 705 з дарадчым галасам), выбраных шырокім дэмакратычным способам, якія рэпрэзэнтавалі ўсе сацыяльныя слаі беларускага народу й усю тэрыторыю этнаграфічнае Беларусі. Пазьнейшы Прэзыдэнт БНР Пётра Крачэўскі правільна аб гэтым пісаў: «Шматлюднасьць Зьезду гаворa сама за сябе, бо ніводная нацыя за пэрыяд вялікае расейскае рэвалюцыі не дала такое колькасьці ўдзельнікаў і, натуральна, воля народу на ім была выяўленая зусім заканамерна, гэтага ня будзе й ня мае права аспрэчваць ніхто».

Ня гледзячы на тое што Кангрэс перад канцом сваім быў разагнаны бальшавікамі, змог ён законным способам перадаць свае паўнамоцтвы да часу магчымых вольных выбараў у Беларусі выбранай ім Радзе Першага Ўсебеларускага Кангрэсу, якая адразу-ж вылучае зь сябе Выканальны Камітэт. Гэты Выканальны Камітэт пераймяноўваецца 19 сакавіка 1918 г. у Раду Беларускае Народнае Рэспублікі, якая праддаўжае змаганьне за ажыцьцяўленьне нацыянальна-незалежніцкіх ідэалаў беларускага народу. Найвышэйшым пунктам гэтага змаганьня было абвешчаньне ёю 25 сакавіка 1918 г. Беларусі вольнай і незалежнай рэспублікай у межах лічбовае перавагі беларускага народу.

Акт 25 сакавіка зьяўляецца такім способам вялікім пераломным мамэнтам у гісторыі нашага нацыянальна-вызвольнага руху, ёсьць актам агульнанароднае волі, выражае сабой імкненьні беларускага народу, а ў пазьнейшыя часы паўторнае няволі — ёсьць ён ідэйнай асновай усяго нашага нацыянальнага руху й вызвольнага змаганьня. Ягоны праўны бок не аспрэчваўся нікім: ня толькі беларусамі й нашымі прыяцелямі спасярод іншых народаў, але таксама й нашымі яўнымі ворагамі.

Гэтак бальшавікі, стварыўшы 1 студзеня 1919 г. у процiўвагу БНР фікцыю беларускае дзяржаўнасьці — ВССР, ня могуць аднак успакоіцца з прычыны існаваньня й дзейнасьці пераехаўшых на эміграцыю Прэзыдэнта, Рады й Ураду БНР. Таму за ўсякую цану стараюцца дабіцца ад іх прызнаньня БССР, перадачы апошняй сваіх мандатаў і прывабіць іх у Менск. Калі-б, прыкладам БНР не прадстаўляла сабою праўнае моцы, дык ня было-б такіх вялікіх намаганьняў бальшавікоў, каб яе зьліквідаваць.

А намаганьні рабіліся вялікія. Найшырэй яны выявіліся на г. зв. Бэрлінскай канфэрэнцыі, скліканай 12 — 15 кастрычніка бальшавікамі.

На гэтай канфэрэнцыі трох былых міністраў Ураду БНР — Цьвікевіч, Заяц і Пракулевіч, засугэраваныя тагачасным уздымам беларускай культурна-нацыянальнай працы ў БССР, зрабілі падлог і, ня будучы ўжо міністрамі, падпісалі ад імя Ўраду БНР заяву аб прызнаньні БССР і перадалі ей свае мандаты. Гэты крок трох успомненых міністраў ня меў у сабе ніякае праўнае моцы, бо яны яшчэ перад канфэрэнцыяй, 4 кастрычніка 1925 г. злажылі на рукі Прэзыдэнта БНР сваю дымісію і гэтая дымісія была 10 кастрычніка Прэзыдэнтам Крачэўскім прынятая (гл. «Бюлетэнь Рады БНР» за студзень 1926). Калі-б аднак яны дымісіі сваей не злажылі й узапраўды рэпрэзэнтавалі на Бэрлінскай канфэрэнцыі Ўрад БНР, то ўсёроўна іхная пастанова, як ураду, была-б ня важная, пакуль ня была-б ратыфікаваная Прэзыдэнтам або Радаю БНР. Аб гэтым і заявіў 16.1.1926 г. Прэзыдэнт Крачэўскі, гаворачы: «Усёроўна, пры адстаўцы, ці навет без адстаўкі, пратакол аб ліквідацыі Ўраду, а тым барджэй, перадачы мандатаў без зацьверджаньня Старшыні Рады, ніякай вагі мець ня мог і зьяўляўся падлогам і спэкуляцыяй з аднаго боку, і юрыдычным абсурдам, разьлічаным на несьвядомасьць, калі не сказаць глупоту, як сябе, так і тых, каму гэтыя пастановы й мандаты прыгатаўляліся» («Бюлетэнь»).

Рада БНР на чале з Прэзыдэнтам Крачэўскім войстра запратэставала супраць самавольнага й безаконнага кроку некалькіх былых сяброў Ураду й шырака здэмэнтавала гэта перад сьветам і беларускім народам. Гэтак між іншым у «Спраставаньні Старшыні Рады БНР» што да паступку Цьвікевіча й сяброў ды іхнай заявы гаворыцца: «Прэзыдыюм Рады такое паступаньне назваў зрадаю незалежнасьці Беларусі й ніякай адказнасьці за гэта не нясе, адкінуўшы ў корані юрыдычнае значэньне такой заявы. Вярхоўная ўлада на тэрыторыі этнаграфічнай Беларусі, згодна з пастановай Рады Рэспублікі 13 сьнежаня 1919 г., належыць выключна Прэзыдыюму Рады, што зараз знаходзіцца заграніцай, і таму авантура Цьвікевіча можа разглядацца толькі, як зрада народу, волі якога ён ня выпаўніў і перайшоў да яго ворагаў» («Бюлетэнь»).

Факты гавораць самі за сябе. Бэрлінская канфэрэнцыя ня толькі не зьліквідавала, але ані чуць не падважыла законнае моцы БНР. І прыходзіцца толькі дзівіцца з груба нахабных цьверджаньняў зарубежнікаў, якія бессаромна намагаюцца на месца Рады БНР падсунуць свой гітлераўскі эрзац у форме БЦР, назваўшы яе адзіназаконным прадстаўніцтвам сувэрэнных правоў беларускага народу, цьверджаньняў, што быццам вярхоўныя органы БНР на Бэрлінскай канфэрэнцыі самазьліквідаваліся й перадалі свае мандаты БССР. **Ня трэба й даводзіць, што такія цьверджаньні маюць** на мэце зусім тое самае, што мелі на мэце й бальшавікі, склікаючы Бэрлінскую канфэрэнцыю.

Рада БНР, Прэзыдэнт Крачэўскі й ягоны наступнік В. Захарка з годнасьцю вытрымалі ўдары па БНР, што йшлі таксама з боку Польшчы й Летувы. Урады абодвых гэтых дзяржаваў пасьлядоўна імкнуліся да таго, каб у дачыненьні зь беларусамі абыйсьці Раду й Урад БНР, унесьці ў іхныя рады расклад або выкарыстаць іх для сваіх інтарэсаў, супярэчных зь інтарэсамі беларускага народу й ягонае дзяржаўнасьці. Ніводная аднак з падобных спробаў не ўдалася, бо Рада БНР заўсёды цьвёрда стаяла на тэй незалежніцкай пазыцыі, якая была вызначаная актам 25 сакавіка й пастановамі Першага Ўсебеларускага Кангрэсу.

Наступным, пасьля Бэрлінскай канфэрэнцыі, закідам супраць законнасьці БНР, які высунулі апошнім часам зарубежнікі, быў факт, што пасьля сьмерці апошняга, выбранага на Бацькаўшчыне Прэзыдэнта БНР Васіля Захаркі абняў гэтае становішча, згодна тэстаманту апошняга, сучасны Прэзыдэнт БНР інж. М. Абрамчык. Зарубежніцкая кліка намагалася й намагаецца «давесьці», што гэткі способ пераданьня прэзыдэнцкіх паўнамоцтваў зьяўляецца нідзе не практыкаваным і ня важным.

Гэтыя аргумэнты зарубежнікаў зьяўляюцца разьлічаныя толькі на нясьведамасьць пэўнае часткі беларускага грамадзянства, бо ў запраўднасьці справа прадстаўляецца зусім інакш. Перадаваньне прэзыдэнцкіх паўнамоцтваў ня толькі паводля тэстамэнту, але й без тэстамэнту, шырака практыкуецца ў сьвеце ў тым выпадку, калі зь хвілінаю адыходу ці сьмерці прэзыдэнта народ знаходзіцца ў такім палажэньні, што ня мае магчымасьці свабодна выявіць сваей волі й выбраць сабе новага прэзыдэнта. Гэтак, прыкладам, пасьля сьмерці прэзыдэнта Украіны Пятлюры абняў ягонае становішча прэм'ер міністраў А. Лявіцкі навет без ніякага тэстамэнту. Польскі прэзыдэнт Масьціцкі, за жыцьця яшчэ апынуўшыся на эміграцыі, перадаў свае прэзыдэнцкія паўнамоцтвы Рачкевічу, а апошні, уміраючы, Залескаму. Францускі прэзыдэнт Лебрэн, адыходзячы ў вадстаўку, калі пры акупацыі Францыі немцамі і ваенных абставінах перавыбары былі немагчымыя, перадаў свае паўнамоцтвы маршалу Пэтэну. Тры разы ўжо адбылася тэстамэнтальным парадкам перадача прэзыдэнцкіх паўнамоцтваў у гішпанскіх рэспубліканцаў, урад якіх вызнаецца «дэ юрэ» цэлым радам дзяржаваў сьвету, у тым ліку Савецкім Саюзам і ягонымі сатэлітамі.

Як бачым, перадаваньне прэзыдэнцкіх паўнамоцтваў тэстамэнтальным парадкам, або й без тэстамэнту, шырака практыкуецца ў сьвеце й нікім не аспрэчваецца, так як гэта адзіны способ у тым выпадку, калі няма ніякае магчымасьці правядзеньня вольных выбараў на бацькаўшчыне. А таму й гэты закід, якім нашыя ворагі стараюцца падважыць законнасьць БНР, ня вытрымлівае крытыкі й сьветчыць толькі аб злой волі тых, што такія закіды выстаўляюць.

З усяго вышэй сказанага бачым, што канцэпцыя БНР, устаноўленая народам яшчэ ў 1917 г. на Першым Усебеларускім Кангрэсе, абапіраецца на моцных праўных фундамэнтах і ў далейшай гісторыі беларускага вызвольнага руху нідзе й ніколі гэтай праўнай моцы не парушыла. А таму адзінапраўным прадстаўніцтвам і носьбітам сувэрэнных правоў беларускага народу зьяўляецца толькі Прэзыдэнт, Рада і Ўрад БНР.

II.

БНР АДЗІНА АЎТЭРЫТЭТНАЯ

Побач з праўнымі асновамі БНР, срога й пасьлядоўна дагэтуль захаванымі, другім ейным фундамэнтам ёсьць высокая й таксама ніколі не нарушаная аўтарытэтнасьць. Ня было ад 1917 г. ня толькі такога выпадку, каб Прэзыдэнт, Рада ці Ўрад БНР пайшлі на супрацоўніцтва зь якім-небудзь ворагам ці акупантам Беларусі, але навет каб прымірыліся зь імі. Вярхоўныя органы БНР на працягу ўсяго гэтага часу былі вернымі носьбітамі беларускай незалежніцкай ідэі й няўтомнымі змагарамі за ейную крыштальную чысьціню ня толькі ў тэорыі — у сваіх маніфэстах, зваротах ці пастановах, але і ў шырокай практычнай дзейнасьці.

Рада БНР і пакліканы ёю Ўрад яшчэ на Бацькаўшчыне, апынуўшыся ў вабставінах, немагчымых для легальнага выконваньня волі Першага Ўсебеларускага Кангрэсу, пераходзяць у падпольле й арганізуюць супраць бальшавікоў збройнае паўстаньне ды выганяюць іх зь Менску аж за Бабруйск, потым падыймаюць славутае Слуцкае Паўстаньне й цэлы рад іншых збройных актаў беларускага народу з мэтаю абароны й захаваньня ягонае незалежнасьці. З прыходам новых, нямецкіх акупантаў у Менск, Рада й Урад БНР ані чуць не захісталіся ў сваіх пазыцыях і не скапітулявалі перад немцамі, а наадварот — падрыхтоўваюць і немцам збройнае паўстаньне.

У час юдавага торгу за беларускія землі сільнейшых і шчасьлівейшых нашых суседзяў Рада і Ўрад БНР, дзякуючы свайму непахіснаму й бескампрамісоваму становішчу, захавалі поўную годнасьць і аўтарытэт. Гэтак яшчэ на Бацькаўшчыне ў 1919 г. палякі на чале зь Пілсудзкім імкнуцца атрымаць ад Рады БНР мандат на сувэрэнітэт у Заходняй Беларусі. Ня гледзячы на некаторых сяброў Рады й Ураду, што арыентаваліся тады на Польшчу, польскія намаганьні спаткаліся із станоўкім адпорам. Зь ініцыятывы Рады й Ураду БНР беларускае насельніцтва Заходняй Беларусі салідарна байкатуе выбары ў Віленскі Сойм у 1922 г., які, дзякуючы гэтаму, фактычна праваліўся, скампрамітаваўшы Польшчу ў вачох Эўропы й яшчэ больш падкрэсьліўшы значэньне мандату БНР. Ня менш пасьпяхова су-

(Працяг на 3-ай балоне).

СУПОЛЬНАЯ АБАРОНА ЗАХАДУ

АБВЕШЧАНЬНЕ ТЭКСТУ АТЛЯНТЫЦКАГА ПАКТУ

18 сакавіка быў абвешчаны тэкст Атлянтыцкага пакту адначасна ў сямі сталіцах дзяржаваў, што зьяўляюцца ягонымі ўдзельнікамі. Гэтыя ўдзельнікі забавязваюцца, што ў выпадку варожай агрэсіі на аднаго зь іх, будуць яны супольна змагацца ўсімі магчымымі сродкамі із ужыцьцём збройных сілаў уключна. Атлянтыцкі пакт, які мае трываць 20 гадоў, будзе падпісаны 4 красавіка ў Вашынгтоне Задзіночанымі Штатамі Амэрыкі, Вялікабрытаніяй, Францыяй, Бэльгіяй, Галяндыяй, Люксэмбургам і Канадай. Таксама будуць афіцыяльна запрошаныя да ўдзелу ў пакце Нарвэгія, Данія, Ісляндыя, Партугалія й Італія. Тайныя прыгатаваньні праекту гэтага пакту трывалі 8 месяцаў.

Удзельнікі пакту пастанавілі ўзаемна кансультавацца ў выпадку загрожаньня тэрытарыяльнае цэласьці, палітычнай незалежнасьці або бяспечнасьці. Параграф 5 гаворыць аб тым, што Задзіночаныя Нацыі будуць заўсёды інфармаваныя аб выпадку варожае агрэсіі і аб прынятых супраць яе мерах. Незалежна ад гэтага пакту, астаецца ў сіле й надалей асноўная адказнасьць Рады Бясьпечнасьці ЗН за ўтрыманьне сусьветнага міру й бясьпечнасьці. Існуючыя дагэтуль міжнародныя ўмовы, як, прыкладам, ангельска-савецкая ці француска-савецкая, згодна 8 параграфу пакту астаюцца ў сіле.

Пакт прадугледжвае далей узаемную помач, патрэбную для захаваньня й разьвіцьця собскіх і супольных сілаў для абароны перад збройнай агрэсыяй. Кажная іншая дзяржава мае магчымасьць прыступіць да пакту, калі згодзіцца выконваць усе ягоныя пастановы. Пакт далей прадугледжвае, што ўзаемная помач у выпадку агрэсіі можа быць рэалізаваная навет пры помачы збройных сілаў, аднак кажная дзяржава сама пастанаўляе, ці ёсьць патрэбным ужыцьцё збройных сілаў. Пакт вызнае таксама, што ў ЗША можа абвесьціць вайну толькі кангрэс. За агрэсыю супраць удзельнікаў пакту ўважаецца напад на іхную тэрыторыю, на акупацыйную армію, караблі, самалёты або абтокі.

У сувязі з абвешчаньнем тэксту Атлянтычнага пакту паведамляецца, што спэцыялістыя амэрыканскага міністэрства замежных справаў занятыя прыгатаўленьнем пляну збройнае помачы для ўдзельнікаў пакту, якая будзе адказваць праграме пазычкі й арэнды ў ваенныя часы.

М. Куліковіч.

НАРОДНЫЯ ВЫКАНАЛЬНІКІ

Наша Маці — зямля беларуская
Нарадзіла музыкаў ня мала...

Беларуская літаратура, і ў прозе і ў паэзіі вуснамі сваіх лепшых прадстаўнікоў ці мала расказвала аб народных музыках, розных гусьлярох, лерніках, дударох, цымбалістых, скрыпачох і г. д., аб іх салодкагучным майстэрстве, аб іх ролі ў нацыянальным жыцьці нашага народу, дзе гэтыя музыкі ўзрасталі ў сымбалічныя пастаці пракокаў, правадыроў, нацыянальных волатаў і асілкаў. Аднак дасьледчая праца аб народных выканальніках у нас зусім амаль ня існуе. Ані для Польшчы, ані для Расеі гэта было ня цікавым. Толькі ў вапошнія гады маладое беларускае музыказнаўства пачало рабіць першыя крокі, пачало раскопваць матарыялы гістарычных архіваў. Ужо тое, што знойдзена, прадстаўляе вялікі інтэрас. Перш за ўсё тут выступае сівая старадаўнасьць практыкі беларускіх выканальнікаў. Ведамая й выдатная народная паэма XII ст. «Слова аб палку Ігаравым» так падае маляўнічае і паэтычнае апісаньне старадаўнага выканальніка — Баяна:

«Бо вешчы Баян, каму хоцяшча песьнь стварыці, дык нясласе мысьль яго лятучаю птушкаю па дрэву, шэрым воўкам па зямлі, шызым арлом пад воблакі... І пушчаў тады ён дзесяць сакалоў на гурт лебядзіны... (дзесяць пальцаў на струну гусьляў)... Ён персты свае вешчыя на жывыя струны клаў, і тыя струны самі славу князём ракатаху...».

На сераднявечча падае і дзейнасьць розных вандроўных музыкаў, якія называліся скамарохамі, дударамі, лернікамі. Яны былі ўлюбенцамі народу і бязь іх не абыходзілася ніводнае сьвята. На Беларусі ім была дадзеная характэрная назва «валачобнікі» — «валацугі». Дзейнасьць валачобнікаў і іхнія валачобныя песьні ня спыняюць сваей практыкі і да сучаснасьці. Ад іх паходзяць звычаі калядаваньняў, гульні «з казою», валачобнікі на Вялікдзень, віншаваньні на дварох на Купалу і г. д.

З узмацненьнем беларускіх княстваў, а потым і ў задзіночаным беларускім Вялікім Княстве Літоўскім беларускія выканальнікі знаходзяць шырокую дзейнасьць пры дварох князеў і ў палацах вяльможаў. Гэтак паводля хронікаў таго часу, кароль Ягайла (XIV ст.), што зьяўляўся адначасова вялікім князем літоўскім і каралём Польскім, паклікаў да сябе ў Кракаў (тагачасную польскую сталіцу) на каралеўскі двор зь Беларусі сьпевакоў, музыкаў і маляроў. Ягайла змалку добра ведаў беларускае мастацтва і прапагаваў яго і ў Польшчы. Яшчэ больш прастору знайшлі беларускія выканальнікі пры каралі Жыгімонце Аўгусьце (пачатак XVI ст.), калі як пры дворы, гэтак і ў палацах выдатных людзей дзяржавы (князёў Курбскага, Слуцкага, Сапегі, Радзівіла, гэтмана Хадкевіча й інш.), у якасьці музыкаў працуе шмат «тутэйшых» выканальнікаў. Дварцовыя хронікі падаюць тут і прозвішчы іх: кампазытара Сымона Пятку, салістага на флейце Андрэя Кулакоўскага, цымбалістага Правінскага і музыкаў Паўлу Бадонскага, Юрыя Радзімінскага, Міколу Клаўса й інш.

Асаблівага посьпеху дабіліся сярод іх два белару-

НЕЗАЛЕЖНІЦКІ ШЛЯХ БНР

(Перанос з 2-ое балоны).

працьставіліся Рада й Урад БНР летувіскім пасяганьням на нашыя інтарэсы. Летува была моцна зацікаўленая ў ліквідацыі Ўраду БНР, каб дагаварыцца з прыватнымі асобамі што да Вільні й Віленшчыны. Аднак дзякуючы непахіснай пазыцыі Рады й Ураду гэтыя намаганьні Летувы праваліліся.

Вялікі палітычны розум і далёказоркасьць выявілі дзейнікі БНР у дачыненьні да БССР якая пераважаючай бальшынёю беларускага грамадзянства й беларускіх палітыкаў уважалася нейкі час за беларускі культурна-нацыянальны цэнтр і скіроўвала на сябе бяскрытычную ўвагу бальшыні беларусаў. Які быў пагляд Рады БНР на БССР, бачым хоць-бы із слоў Прэзыдэнта Крачэўскага, сказаных ім у дакладзе з 16 студзеня 1926 г.: «Ніхто не сумляваўся ў тым, што Менск становіцца цэнтрам культурна-нацыянальнае працы ў Усходняй Беларусі, як і прызнаваў у гэтым яго дасягненьні. Але нам таксама было вядома, што ўся палітычная й эканамічная праца ў Савецкай Беларусі вядзецца чужынцамі, элемэнтам насланым, нічога супольнага зь Беларусьсю ня маючым. Да гэтае пары Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка ня мае навет сваей беларускай камуністычнай партыі, а мае сэкцыю ўсесаюзнай камуністычнай партыі на Беларусі» («Бюлетэнь»).

Рада й Урад БНР, знаходзячыся ў Празе Чэскай, сваей сувязі з Бацькаўшчынай не парываюць, інсьпіруюць і кіруюць змаганьнем беларускага народу супраць акупантаў. Сьцьвярджае гэта Прэзыдэнт Крачэўскі ў 1926 г., гаворачы: «Духоўная, як і рэальная сувязь паміж Прэзыдыюмам Рады і Беларускім Народам, ня гледзячы на варожыя акупацыі, не парваная. Гэта мы бачым што дня з таго змаганьня, якое вядзе беларускі народ на тэрыторыі Савецкай Беларусі — на Ўсходзе і пад Польшчай — на Захадзе» («Бюлетэнь»).

Паміж першай і другой сусьветнай вайной цягласьць дзейнасьці Рады БНР ніколі не перарывалася. Знаходзячыся на эміграцыі, яна заўсёды выступала перад Лігай Нацыяў і ўрадамі заходніх дзяржаваў у вабароне інтарэсаў беларускага народу й пратэставала супраць варожай акупацыйнай палітыкі ў Усходняй і Заходняй Беларусі. Калі савецкі ўрад заключыў 10 кастрычніка 1939 г. зь летувіскім урадам умову аб перадачы Летуве беларускага гораду Вільні з акружаючай яе беларускай тэрыторыяй, то за два дні пасьля гэтага Прэзыдэнт БНР В. Захарка высылае 12 кастрычніка 1939 г. прэзыдэнту летувіскае рэспублікі ноту, у якой войстра пратэстуе супраць варожага нам кроку Летувы.

Асаблівую аднак станоўкасьць, рэдкую ў падобных выпадках на той час, выказаў Прэзыдэнт БНР Захарка ў дачыненьні да гітлераўскай Нямеччыны й ейнай палітыкі на Беларусі. Калі за пару дзён перад распачацьцем вайны з бальшавікамі зьявіўся прадстаўнік нямецкага ўраду да Прэзыдэнта Захаркі з мэтаю выкарыстаць аўтарытэт БНР для нямецкай палітыкі, то Прэзыдэнт Захарка станоўка адкінуў гэты праект, сьмела заяўляючы, што ягоная пазыцыя — гэта Першы Ўсебеларускі Кангрэс і Акт 25 сакавіка, ад якіх ён ня можа адступіць ні на пядзю. 7 красавіка 1942 г., у часе найбольш непераборлівага крывавага гітлераўскага тэрору, Прэзыдэнт Захарка высылае Бэрлінскаму Беларускаму Камітэту Самапомачы ліст у вадказ на выдадзены апошнім падпольны часапіс «25 Сакавіка». У гэтым лісьце гаворыць Прэзыдэнт Захарка аб акупантах Беларусі, у тым ліку, зразумела, і аб сучасных яму гітлераўскіх, наступнымі словамі:

«Калі глянуць у ваблічча акупантаў Беларусі, то знойдзем, што кажны зь іх падобны адзін да другога, з выразнай пячаткаю на твары шэльмы, плута й ката. Кажны зь іх быў на Беларусі не культурным і гуманным правіцелем, а грабежнікам, абскурантам і асымілятарам, здольным толькі на выпампоўваньне зь Беларусі багацьцяў і на перасьледаваньне й нішчэньне беларускага народу, як асобнай нацыянальнай адзінкі. Яны дзялілі, парцэлявалі й анэктавалі Беларусь бязьлітасна й стварылі для беларускага народу такое жыцьцё, перад якім дантаўскае «пекла» зь яго фантастычнымі мукамі бляднее й здаецца дзіцячаю забаўкаю».

Такіх «братоў», «прыяцеляў» і «культурных місыянэраў»; як гэта звалі сябе акупанты Беларусі, не павінна насіць беларуская зямля. Іх выгнаньне з нашай калісьці магутнай і славутай старонкі патрабуюць ня толькі наш дабрабыт і наш нацыянальны гонар, але й нашыя продкі, генІем каторых у свой час была створана беларуская дзяржава з граніцамі ад Балтыцкага да Чорнага мора.

Нашыя слаўныя продкі даўно не пацярпелі-б гэткага смуроду на беларускай зямельцы. Адыйшоўшы-ж на вечны адпачынак, яны цяпер глядзяць на нас, што мы будзем зь ім рабіць.

«Браты! Так выканаем-жа наш абавязак!».

І ў сяньняшні пасьляваенны пэрыяд вярхоўныя органы БНР, верныя Акту 25 сакавіка й пастановам Першага Ўсебеларскага Кангрэсу, цьвёрда стаяць на варце беларускіх нацыянальна-незалежніцкіх інтарэсаў, ня сходзячы з гэтае пазыцыі ні на крок. Гэта сьветчыць, што Прэзыдэнт, Рада й Урад БНР зьяўляюцца адзіна аўтарытэтнымі дзяржаўнымі органамі беларускага народу, творачы сабою непахісны фундамант беларускай дзяржаўнасьці й адзіна праўна рэпрэзэнтуючы вялікія ідэі векапомнага Акту 25 сакавіка і пастановаў Першага Ўсебеларускага Кангрэсу.

Язэп Каранеўскі.

«УЗДЫМЕМ ЯГО ВЫСОКА - АБО ЁН ПРЫКРЫЕ НАС!»

(З успамінаў)

Па сьмерці Прэзыдэнта БНР Васіля Захаркі ў сакавіку 1943 г. было ясна, што ягонае памешканьне будзе прафанавана ўраднікамі гітлераўскай службы бясьпечнасьці або, у найлепшым выпадку, нямецкім служкам Ермачэнкам. Таму сябрамі беларускага нацыянальнага актыву была заарганізаваная апека над усімі дарагімі памяткамі па вялікім Нябожчыку й ягонай працы, як Прэзыдэнта БНР. У ліку гэтых дарагіх сэрцу кажнага беларуса памятак быў архіў БНР і прэзыдэнтаў сьцяг.

Мне выпала на долю на даручэньне Прэзыдыюму Рады БНР перахоўваць якраз гэны сьцяг. Перахоўваўся ён некалькі дзесяткаў кілёмэтраў ад Бэрліна з гледзішча на небясьпеку паветраных налётаў на нямецкую сталіцу.

Вясна 1945 г. Хуткімі крокамі набліжаўся ведамы й ясны эпілёг вайны. Ці далей змагу перахоўваць дарагую нацыянальную памятку, — ставалася для мяне з кажным днём болей і болей сумліўна.

Яшчэ ўлетку 1944 г. увязаўся я ў актыўнае супрацоўніцтва з БНП, асабліва зь некаторымі сябрамі ЦК гэтае партыі.

Адзін із сяброў ЦК БНП прыгатаўляўся із сваім аддзелам да змаганьня за волю народу й беларускую дзяржаўнасьць на Бацькаўшчыне. Для мяне было назначана іншае заданьне. Гэтаму сябру было пастаноўлена перадаць гэтую сьвятую памятку.

Сталася гэта ў першых днях сакавіка 1945 г. У Бэрліне, удзялянцы Шарлётэнбург, у гатэлі «Гамбукргэр Гоф» застаў я сябру камандзіра Р. у прысутнасьці сьв. п. маёра Гелды ды аднаго ад'ютанта — абсальвэнта Віленскай Беларускай Гімназіі, прозьвішча якога сяньня не прыпамінаю.

Выясьніўшы мэту свайго прыбыцьця, я выняў з партфэля нашую нацыянальную сьвятасьць — бел-чырвона-белы сьцяг Прэзыдэнта Захаркі. Усхапіліся зь месца маладыя арлы — жаўнеры. З адпаведнай дзеля пашаны паставай стаўшы на калені, узяў з маіх рук сябра камандзір, сьцяг, пацалаваў яго і з павагай і моцай прысягі выказаў гэткія словы:

«Уздымем яго высока, —
або ён пакрые нас!»

Дарогай падпольнай ванадроўкі пайшоў сьцяг Прэзыдэнта БНР на Бацькаўшчыну, каб там быць сьветкам і ўдзельнікам крывавай долі свайго народу.

Ня ведаю сяньня ягонае долі, ані энтузыястычных юнакоў, якія яго туды панесьлі. Адно толькі пэўна — ні аднаго ён уже там прыкрыў... Але й не адныя рукі ўздымаюць яго што раз вышэй, аж пакуль не абыме некалі трыумфальным павевам усяе нашае, ужо вольнае Бацькаўшчыны.

Прайшлі гады... На тваё рукі, сябра камандзір, складаў я сваю прысягу — «Здабуду незалежную Беларусь, або ў змаганьні злажу сваё жыцьцё!». Сяньня здалек пасылаю другую частку гэтае прысягі: «Наш сьцяг дзяржаўны Беларускай Народнай Рэспублікі ўздыму высока, або хай ён прыкрые мяне!».

С. Каладзей Сябра БНП.

А. Змагар.

25 Сакавіка

Радзіўся Ты у Менску Беларускім,
Пажарам Край дыміўся у вагні.
Наўкол чужынцы: немец, лях і рускі
Тапталі там палеткі нашых ніў.

Народ стагнаў, угору ўздымаў рукі,
Лавіў сьвятла сярэбраны прамень.
Быў цяжкі час. Сярод нясьцерпнай мукі
Зьявіўся Ты, прыгожы, сьветлы Дзень.

Цудоўнай Зоркай ўзьняўшыся высока,
Народу шлях да волі асьвяціў.
І зашасьцелі казкаю асокі,
Мінулай славай лес загаманіў.

І край ажыў. Народ паймкнуўся к сьвету.
У вачох крынічыць радасьці струмень.
І нашых продкаў слаўны запаветы
Ўваскросьлі ў гэты незабытны Дзень.

Вялікі Дзень! Нічым Цябе ня сьцерці!
Стагодзьдзям нат Цябе не пераважыць!
Вякі мінуць, а ты ў народным сэрцы,
У песьнях, былях будзеш вечна жыць!

БЛАГАЧЫННЫ БПАЦ У ОСТЭРГОФЭНЕ

Благачынны Беларускай Праваслаўнай Аўтакефальнай Царквы а. Анатоль Кунцэвіч наведаў 15 сакавіка беларускі лягер у Остэргофэне, дзе адправіў Божую Службу й сказаў да вернікаў прыгожае й патрыятычнае казаньне. Пасьля Божае Службы адбыліся давыбары сяброў з амэрыканскай зоны ў Епархіяльную Раду БПАЦ. Жыхары лягеру прынялі а. Кунцэвіча із шчырым задаваленьнем, цікавіліся справай беларускай праваслаўнай аўтакефаліі й прасілі яго часьцей заглядаць у Остэргофэн, што а. Кунцэвічам было прыабяцана.

«ВЫЗВОЛЬНЫ КАМІТЭТ» КЕРЭНСКАГА

Былы прэм'ер расейскага часовага ўраду пасьля паваленьня царызму Керэнскі разам зь іншымі расейскімі эмігрантамі стварыў нядаўна ў Амэрыцы камітэт для вызваленьня Расеі з пад бальшавізму. Галоўныя пункты праграмы камітэту гаворыць аб скасаваньні камуністычнае партыі з усімі яе прыбудоўкамі, разьвязаньні канцэнтрацыйных лягераў, адмене калектыўнай сыстэмы й інш. Керэнскі, як ведама, стаіць на пазыцыях «единой и неделимой», абяцаючы нерасейскім народам бліжэй не азначаную аўтаномію. Характэрным і на двузначным ёсьць факт, што справе камітэту Керэнскага пасьвяцілі шмат увагі радыё й прэса ўсяго сьвету, стараючыся прыдаць ей міжнароднае значэньне.

КАМІНФОРМ СУПРАЦЬ ТЫТА

Апошнім часам зазначыўся новы ціск камінформу на Тыта з мэтаю канчальнае ліквідацыі гэтага нявыгаднага Маскве супраціўніка. У сувязі з гэтым міжнародныя аглядчыкі ўважаюць тайную вайсковую канфэрэнцыю ў Дабрэчыне, якая там цяпер адбываецца, за ўступ да плянаванай акцыі супраць югаслявянскага дыктатара. Прадметам нарадаў канфэрэнцыі зьяўляюцца праўдападобна пытаньні стандартызацыі зброі для ўсіх сатэлітаў, новыя захады камінформу ў Югаславіі, а таксама плянаваньне стварэньня «незалежнай» Македоніі. Стварэньне Македоніі было-б такім чынам першым пунктам пляну, што мае на мэце паваленьне Тыта ў Югаславіі. Уступам да гэтага меласе быць зьмена на становішчы кіраўніка грэцкіх паўстанцаў.

Напамінаем, што, згодна з пастановаю Беларускага Нацыянальнага Камітэту, у дзень нашага нацыянальнага сьвята — 25 сакавіка ў кажным беларускім лягеры і ў кажнай беларускай групе павінен быць праведзены збор ахвяраў на выдавецкі фонд «Бацькаўшчыны».

сы-сьпевакі—**Саўка Табіяшак і Юры Вярбковіч.** Першы меў выключна чароўны лірычны тэнар, рэдкае мяккасьці, элястычнасьці й характва. Хроніка кажа пра яго, што ён «сваім голасам навет сырэны перавышаў». Другі быў басам, задзіўляючай моцы і сілы. Пра яго хроніка піша: «Сваім голасам наймацнейшыя арганы і рэгалы заглушаў і прымушаў дрыжэць шыбы ў вокнах».

Наступіўшыя далей перыяды паняволеньня Беларусі амаль што не дакрануліся народнага выкананьня, яно, як і раней, працягвала сваю шырокую й папулярную практыку. Нажаль, імёны выканальнікаў так і засталіся невядомымі. Аднак кажная вёска нараджала сваіх сьпевакоў і музыкаў. Яны сьпявалі й гралі на саматужна-выробленых інструмэнтах: цымбалах, ісрыпках, дудах, дудках, бубнах і распаўсюджвалі паўсюды беларускую народную творчасьць. Ня гледзячы на тое, што аб іх ня было каму клапаціцца, адшукваць гэтыя таленты, некаторыя зь іх супроць усялякіх перашкодаў, выбіваліся і стваралі сабе імя. Гэтак сусьветнае славы дасягнуў Магілеўскі мешчанін **Янка Гузікаў,** як выканальнік на беларускім народным інструмэнце — цымбалах. Яму пашчасьціла (у сярэдзіне мінулага стагодзьдзя) зрабіць канцэртнае падарожжа па Эўропе, якое ператварылася ў сапраўдны трыумф. Янка Гузікаў выступаў на лепшых сцэнах Парыжа, Бруксэлі, і Лёндану, слухачамі яго былі й каралеўскія асобы. Улюбёныя ўспаміны аб ягонай захапляючай ігры, віртуознасьці, музычнасьці пакінуў выдатны француcкі паэта Лямартын, які ганяўся за Гузікавым, каб патрапіць на ўсе ягоныя выступы. Дарэчы тут зацеміць, што аб падарожжы Гузікава расейскі друк нічога і не падаў, і каб не ўспаміны Лямартына, дык яно, можа б, і засталося ў няведаньні.

Прыкладна ў тыя-ж часы ў Расеі й Польшчы набыў славу беларускі лірнік **Сьцяпан Кажура** зь Вялейшчыны, які, хоць і не патрапіў на сталічныя эстрады, але сярод масы карыстаўся такою папулярнасьцю, што імя ягонае пакрылася легендарнасьцю і фантастыкаю. Беларускія лірнікі, наагул, высока трымалі сваё мастацтва й традыцыі, асабліва **віцебскія лірнікі-старцы,** арцелі якіх былі знанныя па ўсёй Расеі.

Пасьля першае сусьветнае вайны сярод беларускіх выканальнікаў заблішчэлі два імёны: адно на Ўсходзе, другое на Захадзе. Гэта былі **Ларыса Александроўская** і **Міхась Забэйда-Суміцкі.** Л. Александроўская ўзгадаваньне атрымала ў Менску, дзе і набыла свае першыя посьпехі. Яна была вельмі здольная артыстка, але сапраўднае мастацкае імя ёй дала толькі беларуская народная песьня, якую яна выконвала з асаблівою прыгажосьцю. Мяккі голас, вонкавы выгляд, цяплыня, пяшчотнасьць і выразнасьць выкананьня, веды і разуменьне характару песьні — усё гэта было сродкамі яе папулярнасьці. Папулярнасьць беларускай сьпявачкі потым перакінулася й на Эўропу, дзе яна зь вялікім посьпехам ня раз гастралявала.

Нельга не адцеміць таго трагічнага факту, што талент Александроўскай, як і іншых выдатных мастакоў у Саветах, груба выкарыстоўваўся й цяпер выкарыстоўваецца бальшавікамі дзеля іхнае прапаганды. Дзеля гэтага значэньне й роля Александроўскай у гісторыі беларускага песеннага мастацтва значна памяншаецца.

Міхась Забэйда-Суміцкі таксама спачатку пайшоў па опэрнай дарозе й нават дайшоў да сцэны выдатнае Міланскае Опэры, аднак і яму сапраўдную славу падала толькі беларуская песьня, якую ён (як і Александроўская) ведаў, любіў і разумеў змалку. У вадрозьненьне, Забэйда-Суміцкі імкнуўся ня проста прыгожа падаць беларускую песьню, але й давесьці яе да эўрапэйскага ўзроўню выкананьня, што яму ў значнай ступені і ўдалося. Забэйда-Суміцкі прайшоў зь беларускаю песьняю найбольш вялікія эўрапэйскія сцэны і стварыў як ёй, гэтак і сабе знанае імя.

Выканальнікі на беларускіх народных інструмэнтах таксама здабывалі папулярнасьць як на Беларусі, гэтак і ў Эўропе. Сярод іх хацелася-б адзначыць прозьвішчы цікавага выканальніка на цікавым беларускім інструмэнце — дудзе: **Міколу Стася** (з Аршаншчыны), тыповага народнага музыку, які дасягнуў на гэтым інструмэнце дзівоснае тэхнікі, і далей трох цымбалістых: **Навіцкага** й **Шмелькіна,** як музыкаў-акампаньятараў і салістага-цымбалістага **Жыдовіча,** што мэтаю сваёю меў давесьці беларускія цымбалы да ўзроўню клясычных інструмэнтаў.

Ужо ў пэрыяд другое сусьветнае вайны на Беларусі ўзышла новая зорка беларускага народнага выкананьня — сьпявачка **Стэфанія Лыскавец.** Сярод іншых сьпявачак Лыскавец прынесла песьню непасрэдна зь вёскі, з поля, з бору. У яе выкананьні яна была жывою істотаю, напоўненаю пахам, водарам і араматам беларускасьці. Лыскавец падавала песьню, як яе сьпявалі на вёсцы, з усімі яе характэрнымі й цікавымі асаблівасьцямі, але гэта ня быў натуралізм, а таланавітае, вобразнае выкананьне, якое будзе служыць яшчэ прыкладам у далейшым (Лыскавец загінула у 1942 г.).

Цяперашні час як на эміграцыі, гэтак і па той бок зялезнай заслоны мала спрыяе развіцьцю беларускага народнага выкананьня. Трэба думаць, аднак, што яно чакае на свой час, на сваю пару, калі будзе створаная глеба, як для глыбокага дасьледваньня, гэтак і для практычнае, шырокае і свабоднае дзейнасьці.

КАЗАЦКІ НАРОД

У ЗМАГАНЬНІ ЗА ВОЛЬНАСЬЦЬ І НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ

Сярод многіх народаў Эўропы, а нярэдка й сярод беларусаў існуе яшчэ фальшывае перакананьне, што казацкі народ зьяўляецца аднэй із частак расейскага народу. Тымчасам казакі зьяўляюцца апрычоным, незалежным ад расейцаў народам, які мае сваю багатую гісторыю, даўжэйшы час жыў вольным і незалежным жыцьцём, да якога бесьперапынна імкнецца й сяньня. Каб даць нашым чытачом хоць элемэнтарнае ўяўленьне аб гэтым герайчным і свабодалюбным народзе, перадрукоўваем ніжэй у скарочаньні прысланы нам «Казацкай Прэсавай Службай» артыкул. Робім гэта з тым большай прыемнасьцю, бо з казакамі лучаць нас сяньня братнія сувязі цеснага супрацоўніцтва й супольнага змаганьня.

Рэдакцыя.

У X стагодзьдзі паўсталі вонках межаў маскоўскага народу, супраць якое волі й зычэньня яго, вялікія вольныя й незалежныя казацкія рэспублікі. Яны былі паложаныя ўздоўж Дону, Уралу, Тэрэку, Волгі, а на паўдні ўпіраліся ў Азоўскае й Чорнае мора. Гэтыя рэспублікі адказвалі ўсім перадумовам дзяржаўнага існаваньня: мелі собскую тэрыторыю, собскі народ і собскае дзяржаўнае кіраўніцтва.

Казацтва не зьяўляецца тэорыяй, але практычным спосабам шуканьня й знаходжаньня формаў грамадзкага жыцьця людзей, якое абапіраецца на запраўдным дэмакратызьме. Гэта былі такія формы, да якіх маглі зьліжыцца філёзафы толькі 18 ст., г. зн. шмат пазьней ад таго часу, калі казацтва стварыла асновы чалавечых правоў і развіло сацыяльныя падставы грамадзкасьці, якія яшчэ сяньня для многіх народаў зьяўляюцца недасягальным ідэалам.

Гэтае вольнае казацтва заўсёды супрацьстаўлялася ўсяму расейскаму й Расеі й ніколі сябе не ўважала за часьць расейскага народу. Усе дачыненьні паміж казацкімі рэспублікамі й Масквою, якая ў той час вызнавала незалежнасьць казацкага народу, былі ведзеныя казацкім міністэрствам замежных справаў, а паслы й грамадзяне гэтых рэспублікаў разглядаліся ў Маскве, як чужаземцы.

Ад першых часоў казацкае гісторыі выяўлялася сярод казакаў моцна развітая нацыянальная сьведамасьць, сьведамасьць казацкай апрычонасьці, правоў, звычаяў і традыцыі. У гэты час не магла існаваць сярод казакаў расейская нацыянальная сьведамасьць, бо ў X-XVII ст. наагул яшчэ не існавала расейскае нацыянальнае пачуцьцё, а толькі маскоўскае. Расейская нацыянальная сьведамасьць магла разьвіцца толькі ў XVIII ст. і толькі сярод вышэйшых слаёў і часьці інтэлігенцыі, падобна як цяпер прапагуецца »савецкая сьведамасьць».

Згодна гістарычных вестак расейскіх гісторыкаў (Карамзін, Пагодзін, Палявой, Кастамараў, Пудавалаў, Устралаў і інш.), казакі на працягу ўсей гісторыі супрацьстаўляліся расейцам. Прычынаў гэтага супрацьстаўленьня трэба шукаць ня толькі ў сацыяльна-эканамічных розьніцах між казакамі й расейцамі, але ў адменнасьці паходжаньня й характары казакаў, як апрычон народ. Названыя гісторыкі разглядалі казакаў, як апрычоны народ. Вэрсыя аб расейскім паходжаньні казакаў у першы раз зьявілася ў 1834 г. Яе »вынаходнікам» быў В. Браноўскі, які й атрымаў даручэньне расейскага ўраду стварыць такую вэрсыю. Калі-б былі яны ўзапраўды гэткага паходжаньня, то на працягу 200 год прымусовага жыцьця ў расейскім гаспадарстве растапіліся-б у расейскім народзе. Аднак-жа казакі захавалі й надалей сваю нацыянальную сьведамасьць, собскі казацкі характар, сваю традыцыю, звычаі і, ня гледзячы на супольную з расейцамі мову, асталіся апрычоным народам.

З мамэнтам узмацненьня маскоўскага гаспадарства, з расшырэньнем яговых дэспатычных дзяржаўных формаў зь іхнымі палітычнымі й сацыяльнымі няроўнасьцямі, з мамэнтам экспансіі расейскага імпэрыялізму, пачалося адкрытае змаганьне супраць вольнай казацкай рэспублікі. Казацкая дзяржава была зьнішчана ў моры крыві й гвалту. Пасьля адкрытай вайны казакоў супраць Пятра I, якая вынішчыла больш чымсь палавіну казакаў, казацкая рэспубліка была ўлучана ў склад расейскай імпэрыі, як аўтаномная адзінка. Гэтая аўтаномія з кажным годам корчылася, каб за Мікалая I быць амаль зусім зьліквідаванай.

Расейскі ўрад хапаўся ўсякіх сродкаў з мэтаю поўнае русыфікацыі казацкага народу й зьнішчэньня яговых імкненьняў да вольнасьці і незалежнасьці. Аднак ня гледзячы на двухсотлетнюю русыфікацыйную палітыку, гэтых імкненьняў казакаў зьнішчыць не ўдалося.

Ужо ў першыя дні расейскае рэвалюцыі выявіў увесь казацкі народ сваю нязломную волю да самастойнага дзяржаўнага жыцьця. Векапомнага дня 10 сьнежаня 1917 г. казацкі прэзыдэнт Каледзін і казацкі ўрад праклямавалі незалежнасьць казацкага народу. Гэты гістарычны акт быў пацьверджаны парлямантам, які складаўся із свабодна выбраных прадстаўнікоў казацкага народу.

Як і дарэвалюцыйны расейскі ўрад, адмовіліся таксама й бальшавікі вызнаць незалежнасьць казацкага народу. Хаця «дасягненьні вялікае рэвалюцыі» тады ня былі яшчэ ўстаноўленыя, новыя ўладары Расеі абвесьцілі вайну адбудаванай казацкай дзяржаве. Пасьля двухмесячнай акупацыі казацкай дзяржавы, расейскія бальшавікі былі выгнаныя з казацкай зямлі дзякуючы спантанічнай масавай рэвалюцыі казацкага народу. Ізноў праявіў казацкі народ сваю непахісную волю жыць на собскай зямлі пад аховаю собскіх правоў. Пакліканае пасьля вызваленьня народнае прадстаўніцтва — парлямант — яшчэ раз пацьвердзіў праклямаваную раней незалежнасьць, што знайшло сваё адбіцьцё ў § 1 казацкай канстытуцыі: «Казацкая рэспубліка зьяўляецца самастойнай дзяржавай, збудаванай на прынцыпах народнага права». Адначасна зрадзілася імкненьне ў кірунку задзіночаньня ўсіх казацкіх земляў. Цераз пакліканьне Вярхоўнага Казацкага Парляманту й агульнага казацкага ўраду была зьдзейсьненая запраўдная воля казацкага народу — стварэньне супольнага казацкага гаспадарства пад назовам **Казакіі.**

У вабароне народных ідэалаў — незапярэчнага права жыць на собскай зямлі пад аховаю собскіх правоў — прыняў казацкі народ накінутую яму Масквою вайну. За гэтыя сьвятыя ідэалы змагаліся казакі на працягу трох год. Яны змагаліся зь нябывалым герагізмам, задзіночыўшы ўсе фізычныя й маральныя сілы.

Не гледзячы на герайчныя чыны й станоўкі супраціў, казацкі народ быў аднак пераможаны шматразовай перавагай маскоўскіх гордаў. Ня гледзячы на гэта ані казацтва, ані яговая герайчная армія, ані яговы ўрад не скапітулявалі перад ворагам. Яны былі змушаныя пакінуць бацькаўскую зямлю й пайсьці на выгнаньне, каб і адтуль весьці зацятае змаганьне за вызваленьне свайго народу. Але й сярод казакаў, што асталіся на бацькаўшчыне, змаганьне ня спынілася. Сколькі рэпрэсыяў, перасьледваньняў, ссылак і іншых мераў ня прыймаў урад бальшавіцкай Масквы? Ніякія аднак сродкі не змаглі зламаць зялезнай волі гордага й волялюбнага казацкага народу.

Другая сусьветная вайна нанова забрала казацкаму народу шмат ахвяраў, прынесла новае няшчасьце. Казацкі народ, апынуўшыся паміж двума ворагамі, ізноў быў змушаны цярпець і праліваць сьлёзы.

Сяньня казакі моцна вераць, што ідэі, выпісаныя ў Атлянтыцкай Хартыі, мусяць знайсьці сваё прытарнаваньне да ўсіх народаў, у тым ліку і да народу казацкага, які ўсей сваей мінуўшчынай даказаў сваё права на вольнае й незалежнае жыцьцё. Вольныя прадстаўнікі казацкага народу сяньня заяўляюць, што казакі й надалей будуць цьвёрда імкнуцца да поўнага вызваленьня ад усякага цяперашняга й будучага маскоўскага панаваньня й да адбудовы сваей незалежнасьці, абапёртай на асновах народнага права.

Казакі заяўляюць, што казацкі народ заўсёды будзе імкнуцца да мірнага й цеснага супрацоўніцтва зь іншымі народамі. У імя ідэяў права й справядлівасьці просяць яны Ўсемагутнага: — каб паслаў Ён казакам сілу й розум прадаўжаць іхныя справядлівыя й законныя імкненьні да дасягненьня вольнасьці й незалежнасьці.

Просім Выясьненьня

ЛІСТ У РЭДАКЦЫЮ

Вельмі паважаная Рэдакцыя!

Ад імя беларускае групы ў Нортгайм (ангельская зона) прашу не адмовіць у ветлівасьці й надрукаваць у Вашай газэце нашую просьбу, якая тычыцца ня толькі нашае групы, але і ўсіх беларускіх ДП.

У сьнежані 1948 г. і ў лютым 1949 г. у «Бацькаўшчыне» паведамлялася аб тым, што беларусы маюць права эміграваць у Аўстралію нараўні з украінцамі й балтамі. Праўда, у паведамленьнях пісалася толькі аб амэрыканскай зоне.

Маючы за сабой стаж ДП ад 15.4.1945 г., я й многія іншыя з нашае групы зь вялікай ахвотай запісаліся на выезд у Аўстралію, каб напасьледак знайсьці сабе прытулак, працу й супакой. Якое-ж было нашае расчараваньне, калі ў ІРО, арэа 907 у Нортгайм нам беларусам было адмоўлена эміграваць у Аўстралію, так як у гэтай справе ІРО не атрымала ніякіх інструкцыяў з Жэнэвы. Праўда, адзін украінец, што працуе ў ІРО, радзіў нам запісацца ўкраінцамі й такім спосабам выехаць, як гэта ўжо зрабіў адзін наш суродзіч В. Скарына.

У сувязі з вышэйшым ветліва просім выясьніць нам наступнае:

1. Як узапраўды прадстаўляецца справа эміграцыі беларусаў у Аўстралію й на якой падставе зьмясьціла «Бацькаўшчына» паведамленьне аб тым, што й беларусы могуць эміграваць у гэтую краіну?

2. Ці эміграцыйныя распараджэньні для амэрыканскай зоны Нямеччыны зьяўляюцца сапраўднымі й для ангельскае зоны?

3. Хто зрабіў правільна: ці той, хто зьмяніў у дакумантах сваю нацыянальнасьць і выехаў, ці той, хто астаўся беларусам і сядзіць пакуль што ў лягеры, ня ведаючы свайго заўтрашняга дня?

Як бачыце, цяжар, які зваліўся на нашую групу, а мабыць зваліцца яшчэ й на іншых нашых суродзічаў, змусіў нас зьвярнуцца да Вас і прасіць растлумачэньня ў гэтай скамплікаванай справе.

Што мы маем рабіць? — ці перапісацца на ўкраінцаў або балтаў, ці чакаць на якіясь зьмены й канкрэтную дзейнасьць у гэтай справе нашых нацыянальных арганізацыяў?

Калі хто хоча, хай перапісваецца й едзе, але мы зь перапіскай і зрадай свайму народу не пагодзімся, а патрабуем ад нашых нацыянальных арганізацыяў неадкладнае й энэргічнае інтэрвэнцыі ў гэтай справе перад адпаведнымі ўладамі.

Жыве Беларусь!

В. Лінкевіч.

АДКАЗ РЭДАКЦЫІ:

1. Усе імігранты ў Аўстралію дзеляцца на чатыры катэгорыі: на адзінотных, сужэнскія пары безь дзяцей, сужэнскія пары зь дзецьмі й на сямейных. Восьжа да лютага 1949 г. спасярод беларускіх ДП прыймаліся ў Аўстралію толькі дзьве першыя катэгорыі. Аднак Беларускі Нацыянальны Камітэт, як і беларуская група, што ўжо знаходзіцца ў Аўстраліі, увесь час вялі інтэнсыўныя стараньні перад аўстралійскім урадам аб дапушчэньні ў Аўстралію беларусаў і дзьвюх наступных катэгорыяў. І вось Галоўная Гаспода ІРО на амэрыканскую зону урадавым пісьмом № 36 з 9.2. 1949 паведаміла БНК аб дапушчэньні ў Аўстралію ўсіх беларускіх ДП. Аднак зь няведамых пакуль што нам прычынаў апошнімі днямі й гэтая пастанова была адменена, а таму сяньня могуць эміграваць у Аўстралію толькі дзьве першыя катэгорыі беларускіх ДП. У сувязі з гэтым БНК і іншыя беларускія ўстановы распачалі паўторныя стараньні аб скасаваньні гэтае пастановы. Трэба спадзявацца, што справа хутка будзе разьвязана памысна для нас.

2. Эміграцыйныя распараджэньні для ўсіх трох зонаў Нямеччыны ў васнаўным тыя самыя, бо яны выходзяць ад уладаў цэнтральных, якім падлягаюць у гэтай справе ўсе чыста ДП. Аднак у правядзеньні ў жыцьцё гэтых пастановаў, а таксама ў вызначэньні кантынгентаў для эміграцыі у паасобныя краіны могуць быць лякальныя розьніцы.

3. Толькі людзі слабае волі, несвядомыя або кар'ерыстыя могуць зьмяняць сваю нацыянальнасьць, каб выехаць у Аўстралію, а запраўдныя й поўнавартасныя беларусы ніколі гэтага ня зробяць. Гэта тым больш, што, апрача Аўстраліі, ёсьць магчымасьць эміграваць у іншыя краіны, куды дзьверы й беларусам шырака адчыненыя, ды й забарона выезду сямейным беларусам у Аўстралію зьяўляецца часовай і трэба спадзявацца, што яна хутка будзе адменена. Таму мы верым, што і ўсе іншыя беларусы, як і Вашая група, таксама «не пагодзіцца зь перапіскай і зрадай свайму народу».

Паведамленьне

СУСЬВЕТНАГА АБ'ЕДНАНЬНЯ БЕЛАРУСКАЕ ЭМІГРАЦЫІ

Да інтэлектуалістых і асобаў вольных прафэсыяў.

Цэнтраля Сусьветнага Аб'еднаньня Беларускай Эміграцыі мае вялікую прыемнасьць паведаміць беларускую эміграцыю, што нашыя доўгія высілкі і стараньні ў справе магчымасьцяў уладжаньня на працу нашай інтэлігенцыі згодна яе фаху даходзяць да канца.

Як вам ведама, яшчэ вясной 1948 г. сп. прэз. М. Абрамчык, будучы ў Жэнэве, прадставіў Цэнтралі ІРО у поўнай выпукласьці цяжкі стан нашае інтэлігенцыі, якая ня мела перад сабою ня толькі ніякай пэрспэктывы на працу паводля свайго фаху, але й проста на фізычную працу, бо ей у гэтым адмаўлялі.

У мэмарыяле, пададзеным намі праз сп. Прэз. М. Абрамчыка ў Жэнэву, падкрэсьлівалася моцна неабходнасьць знайсьці магчымасьць занятку для нашай інтэлігенцыі згодна яе прафэсіі і апэлявалася да цывілізаванага сьвету ня толькі на падставе гуманна-людзкіх сантымэнтаў, а й паводля матываў простага інтарэсу агульнай сьветавой цывілізацыі.

Далейшыя нашыя захады, як асобныя, так і супольныя з прадстаўнікамі іншых, зацікаўленых у гэтай справе, народаў і далі такі вынік, што гэтая так далікатная праблема сяньня стаіць у плашчыні яе рэальнага разьвязаньня.

Да нас зьвярнуліся адпаведныя ўстановы з просьбай даць сьпіс з дакладнымі дадзенымі аб беларускіх інтэлектуалістых і фахоўцах на эміграцыі.

Цэнтраля САБЭ просіць усе цэнтральныя арганізацыі ў паасобных краінах па магчымасьці як найхутчэй прыслаць нам дадзеныя зацікаўленых асобаў (найлепш у форме анкеты) наступнага зьместу:

1. Прозьвішча, імя, дата і месца нараджэньня, час прыбыцьця ў дадзеную краіну.

2. Месца і дату заканчэньня школы (дакладна акрэсьліць прафэсыю і спэцыялізацыю), кароткія ведамасьці пра навуковы ці фаховы стаж, знаньне чужых моваў (з зазначэньнем: пэрфэктна, досыць добра або дастаткова для карыстаньня ў сваім фаху).

Маючы наўвеце шматлікія ўстановы, якія могуць прыйсьці ў гэтай справе з дапамогай, кажны зацікаўлены павінен скласьці заяву-анкету ў 6 экзэмплярах.

Прафэсіі й спэцыяльнасьці, якія зьяўляюцца аб'ектам зацікаўленьня, наступныя:

1. Аграномы, лесавікі, зоотэхнікі, вэтэрынары.
2. Лекары агульных хвароб і спэцыялістыя, фармацэўты, дэнтыстыя, акушэры, сёстры.
3. Хімікі і фізыка-хімікі.
4. Прыродаведы, батанікі, садаводы, зоолёгі, пэндалёгі.
5. Астраномы, мэтэоролёгі.
6. Гэалёгі, атрапалёгі, архэалёгі.
7. Сацыялёгі, эканамістыя.
8. Архітэктары, розных дзялянак інжынеры, землямеры і крэсьленьнікі.
9. Прафэсары і вучыцялі розных спэцыяльнасьцяў.
10. Артыстыя, музыкі, маляры, карыкатурыстыя, балетніцы, сьпевакі.
11. Банкавыя спэцыялістыя, перакладнікі, адвакаты, пісьменьнікі, журналістыя, бібліятэкары, камэрсанты й інш.

Дзеля сьпешнасьці справы просіцца ўсе беларускія арганізацыі хутчэй разаслаць адпаведныя анкеты сваім сябром, і дзеля выйгрышу часу хай кажны зацікаўлены, выпаўніўшы анкету, перасылае на адрас:

Mr. Ing. L. Rydleuski
65 Rue des Gravilliers
Paris (3) France.

Пажадана, каб анкета (ці проста заява, адказваючая на зазначаныя вышэй пытаньні) была зроблена у дзьвюх мовах — беларускай і францускай ці беларускай і ангельскай. У выпадку цяжкасьці — зацікаўлены хай перасылае хоць-бы толькі і пабеларуску (але заўсёды ў 6 экзэмплярах) пераклад зробіцца тут).

Навукоўцаў просіцца пераліччыць усе свае навуковыя працы, як надрукаваныя, так і падрыхтаваныя да друку.

Сусьветнае Аб'еднаньне Беларускай Эміграцыі.

ПАДЗЯКА

Рэдакцыя ветліва дзякуе Беларускаму Жаноцкаму Згуртаваньню ў Остэргофэне за ахвяраваньне на выдавецкі фонд «Бацькаўшчыны» 65 н. марак (даход зь лятарэі).

ШУКАЮЦЬ...

Бацьку **Пятра**, матку **Ганну**, братоў **Паўла** и **Аляксея**, сёстраў **Кацярыну** й **Любу Лукашэвічаў**, а таксама швагру **Сьцяпана Груцько** — Лукашэвіч Іван.

Вайтовіча Ануфрэя зь сям'ёй зь вёскі Патапавічы Пінскага павету — сваяк **Швэдзюк М.**

Whiteruthenian Weekly „The Fatherland"
Authorized by EUCOM Hq. Civil Affairs Division
1. January 1949, Nr. UNDP 225. Circulation 3500 copies.
Administration: (13b) Osterhofen, Ndby., Whiteruthenian, D.P.Camp.
Responsible Publisher: Wladimir Bortnik.
Printed by: Georg Jakob, München 8, Pütrichstraße 3a.